

O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 3-SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 3

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 3

VOLUME 3 / ISSUE 3 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33)

ISSN 2181-8118

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.)

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev, Y. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
X. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvaliyeva, E. Sharipov,
Y. Mahmudov

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 18-sentabrda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 21,4.
Adadi: 100. Buyurtma: № 96.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik
universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellectual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Okyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna universiteti professori, “Stone 36” yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik ta‘lim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshlig‘i o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
М. Шарилова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева, Ф. Усмонова,
К. Абдувалиева, Э. Шарипов,
Й. Махмудов

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
18.09.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 21,4. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 96.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент,

ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам, заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит, доктор права

Ж. Пироо – профессор Сорбоннского университета, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий сектором гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуротов – заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета международного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель начальника управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
Kh. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvalieva, E. Sharipov,
Y. Makhmudov

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the
Printing house on 18.09.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 21,4.
Units: 100. Order: № 96.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD
EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the Sorbonne University, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Business Law and Judicial Protection of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Head of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiyev – Deputy Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 11 **MIRZAYEV FAYZULLA IBODULLAYEVICH**
FATF standartlarini JDL/TMQK sohasida ma'muriy-huquqiy joriy etish mexanizmini takomillashtirish
- 22 **RAXMANOV AKMAL ERGASHEVICH**
Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining metodologik asoslari
- 33 **ABDURAYIMOV MUHAMMAD SUVANQUL O'G'LI**
LegalTech – malakali yuridik yordam ko'rsatish tizimini takomillashtirish yo'nalishi sifatida
- 39 **MUNAVVAROVA NAIMAXON ZOYIDULLAYEVNA**
O'zbekistonda yagona notarial amaliyotni ta'minlashda Adliya vazirligi va Notarial palata hamkorligining istiqbollari
- 46 **TOJIYEV ODILJON**
"Raqqamli parlament" tushunchasi va uning konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari
- 52 **XURRAMOV E'ZOZBEK BAXRON O'G'LI**
Tadbirkorlik faoliyatiga noqonuniy aralashuvni cheklashning konstitutsiyaviy mexanizmlari

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 64 **KUVANDIKOV ZOKIR OBLAKULOVICH, NORIMOVA MATLUBA TURG'UN QIZI**
Korporativ nizolarni hal qilishning maqbul usullari
- 75 **TURDIALIYEV MUHAMMAD ALI PO'LATJON O'G'LI**
Transchegaraviy tijorat munosabatlarida sun'iy intellekt tizimlarining huquq layoqatiga oid nazariyalar tahlili
- 82 **RO'ZMURODOVA LOBARXON MIRZOBEK QIZI**
Multimedia jurnalistikasida turdosh huquqlar: audio, video va efir materiallaridan qayta foydalanishning qatlamli modeli

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 92 **PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI**
Kripto-aktivlarga oid qonunga xilof qilmishlar tushunchasi, mazmun-mohiyati va turlari tasnifi

12.00.09 – JINOYAT PROTSSESI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 103 **XALILOV AKRAM UTAMURODOVICH**
O'zbekiston sud-ekspertiza tizimini muvofiqlashtirishning tashkiliy-huquqiy muammolari
- 112 **MUSAYEV GAYRAT FARXADOVICH**
Farg'onada transchegaraviy firibgarlik bilan bog'liq jinoyatning fosh etilishi: jinoiy-huquqiy, raqqamli-kriminalistik va kriptotahliliy jihatlar
- 119 **MAMADALIYEV UMID YULDASHEVICH**
Jinoyat ishlari bo'yicha ekstraditsiyaning nazariy tahlili
- 130 **FATULLAYEV SHODMONBEK MADATOVICH**
Ekspert xulosasining isbotlash vositasi sifatidagi o'rni va ahamiyati

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

143 **YUNUSOV XAYDARALI MURATOVICH**

Xalqaro organlarga murojaat qilish huquqini ta'minlashning milliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari

157 **UMAROV RUSTAM ZULFUKAROVICH**

“Markaziy Osiyo – Rossiya” formatining xalqaro-huquqiy tartibga solinishi: evolyutsiya, shartnomaviy asos va institutsionallashuv chegaralari

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

171 **NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA**

Manfaatlar to'qnashuvi tushunchasini tavsiflash bo'yicha ilmiy yondashuvlar

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

- 11 **МИРЗАЕВ ФАЙЗУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**
Совершенствование механизма административно-правовой имплементации стандартов ФАТФ в сфере ПОД/ФТ
- 22 **РАХМАНОВ АКМАЛ ЭРГАШЕВИЧ**
Методологические основы механизма обеспечения прав и свобод человека
- 33 **АБДУРАЙИМОВ МУХАММАД СУВАНКУЛ УГЛИ**
LegalTech как направление совершенствования системы оказания квалифицированной юридической помощи
- 39 **МУНАВВАРОВА НАИМАХОН ЗОХИДУЛЛАЕВНА**
Перспективы сотрудничества Министерства юстиции и Нотариальной палаты в обеспечении единой нотариальной практики в Узбекистане
- 46 **ТОЖИЕВ ОДИЛЖОН**
Понятие «цифровой парламент» и его конституционно-правовые основы
- 52 **ХУРРАМОВ ЭЪЗОЗБЕК БАХРОН УГЛИ**
Конституционные механизмы ограничения незаконного вмешательства в предпринимательскую деятельность

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 64 **КУВАНДИКОВ ЗОКИР ОБЛАКУЛОВИЧ, НОРИМОВА МАТЛУБА ТУРГУН КИЗИ**
Оптимальные способы разрешения корпоративных споров
- 75 **ТУРДИАЛИЕВ МУХАММАД АЛИ ПУЛАТЖОН УГЛИ**
Анализ теорий правоспособности систем искусственного интеллекта в трансграничных коммерческих отношениях
- 82 **РУЗМУРОВА ЛОБАРХОН МИРЗОБЕК КИЗИ**
Смежные права в мультимедийной журналистике: многоуровневая модель повторного использования аудио-, видео- и эфирных материалов

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

- 92 **ПРИМОВ БАХТИЁР ОЛИМ УГЛИ**
Понятие, сущность и классификация противоправных деяний, связанных с криптоактивами

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

- 103 **ХАЛИЛОВ АКРАМ УТАМУРОВОВИЧ**
Организационно-правовые проблемы координации системы судебной экспертизы Узбекистана
- 112 **МУСАЕВ ГАЙРАТ ФАРХАДОВИЧ**
Раскрытие трансграничного мошенничества в Фергане: уголовно-правовые, цифрово-криминалистические и криптоаналитические аспекты
- 119 **МАМАДАЛИЕВ УМИД ЮЛДАШЕВИЧ**
Теоретический анализ экстрадиции по уголовным делам
- 130 **ФАТУЛЛАЕВ ШОДМОНБЕК МАДАТОВИЧ**
Место и значение заключения эксперта как средства доказывания

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

143 **ЮНУСОВ ХАЙДАРАЛИ МУРАТОВИЧ**

Вопросы совершенствования национально-правовых основ обеспечения права на обращение в международные органы

157 **УМАРОВ РУСТАМ ЗУЛЬФУКАРОВИЧ**

Международно-правовое регулирование формата «Центральная Азия – Россия»: эволюция, договорная база и пределы институционализации

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

171 **НИЁЗОВА САЛОМАТ САПАРОВНА**

Научные подходы к характеристике понятия конфликта интересов

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **MIRZAEV FAYZULLA IBODULLAEVICH**
Improving the mechanism for administrative-legal implementation of FATF standards in the field of AML/CFT
- 22 **RAKHMANOV AKMAL ERGASHEVICH**
Methodological foundations of the mechanism for ensuring human rights and freedoms
- 33 **ABDURAYIMOV MUHAMMAD SUVANQUL UGLI**
LegalTech as an avenue for improving the system of qualified legal assistance
- 39 **MUNAVVAROVA NAIMAKHON ZOKHIDULLAEVNA**
Prospects for cooperation between the Ministry of Justice and the Notary Chamber in ensuring a unified notary practice in Uzbekistan
- 46 **TOJIEV ODILJON**
The concept of the “digital parliament” and its constitutional and legal foundations
- 52 **KHURRAMOV EZOZBEK BAKHRON UGLI**
Constitutional mechanisms for limiting illegal interference in entrepreneurial activity

---

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 64 **KUVANDIKOV ZOKIR OBLAKULOVICH, NORIMOVA MATLUBA TURGUN KIZI**
Acceptable methods for resolving corporate disputes
- 75 **TURDIALIYEV MUHAMMAD ALI PULATJON UGLI**
Analysis of theories on the legal capacity of artificial intelligence systems in cross-border commercial relations
- 82 **RUZMURODOVA LOBARKHON MIRZOBEK KIZI**
Related rights in multimedia journalism: a layered model for audio, video and broadcast reuse

---

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 92 **PRIMOV BAKHTIYOR OLIM UGLI**
The concept, essence, and classification of types of illegal acts related to crypto-assets

---

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

- 103 **KHALILOV AKRAM UTAMURODOVICH**
Organizational and legal problems of coordinating the forensic system of Uzbekistan
- 112 **MUSAEV GAYRAT FARKHADOVICH**
Solving crimes related to cross-border fraud in Fergana: criminal-legal, digital-criminalistic, and cryptoanalytical aspects
- 119 **MAMADALIEV UMID YULDASHEVICH**
Theoretical analysis of extradition in criminal cases
- 130 **FATULLAEV SHODMONBEK MADATOVICH**
The role and significance of the expert conclusion as a means of proof
-

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

143 **YUNUSOV KHAYDARALI MURATOVICH**

Issues of improving the national legal framework for ensuring the right to appeal to international bodies

157 **UMAROV RUSTAM ZULFUKAROVICH**

International legal regulation of the “Central Asia – Russia” format: evolution, treaty framework, and limits of institutionalization

---

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

171 **NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA**

Scientific approaches to characterizing the conflict of interest

Kelib tushgan / Получено / Received: 10.08.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 02.09.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 18.09.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.33012>

UDC: 343.72:343.98(045)(575.1)

FARG'ONADA TRANSCHEGARAVIY FIRIBGARLIK BILAN BOG'LIQ JINOYATNING FOSH ETILISHI: JINOIY-HUQUQIY, RAQAMLI-KRIMINALISTIK VA KRIPTOTAHLLILY JIHATLAR

Musayev Gayrat Farxadovich,

O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi
Raqamli kriminalistika ilmiy-tadqiqot instituti boshlig'i
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9544-6655>
e-mail: g.musaev@dfc.gov.uz

Annotatsiya. Maqolaning obyekti sifatida Farg'ona viloyati va Toshkent shahrida faoliyat yuritgan transchegaraviy firibgarlik aloqa markazi holati ko'rib chiqiladi. Tadqiqot doirasida IP-telefoniya, messenjerlar, kompyuter va mobil qurilmalar, SIP-shlyuzlar, vayfay-routerlar, kriptohamyonlar hamda blokcheyn tranzaksiyalari raqamli-kriminalistik jihatdan tahlil etilgan. Shuningdek, jinoyatni sodir etishda SIP-telefoniya va "Zoiper" dasturidan foydalanish holatlari tahlil qilingan. "Telegram" ma'lumotlari, qurilma tasvirlari, SIP-shlyuzlar va tarmoq uskunalariga oid ma'lumotlar, kriptoaktivlar va tranzaksiyalar zanjiri o'rganilgan hamda transchegaraviy dalillar asosida daliliy baza shakllantirish jarayoni yoritilgan. Maqolada mazkur kiberjinoyat kompleks raqamli infratuzilma va xalqaro aloqalar asosida tashkil etilganligi tahlil qilinib, bunday jinoyatlarni fosh etish raqamli kriminalistika va idoralararo hamkorlikni talab etishi to'g'risida xulosalar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: kiberjinoyatchilik, firibgarlik, SIP-telefoniya, Zoiper, raqamli kriminalistika, kriptohamyon, blokcheyn, transchegaraviy dalillar

РАСКРЫТИЕ ТРАНСГРАНИЧНОГО МОШЕННИЧЕСТВА В ФЕРГАНЕ: УГОЛОВНО-ПРАВОВЫЕ, ЦИФРОВО-КРИМИНАЛИСТИЧЕСКИЕ И КРИПТОАНАЛИТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

Мусаев Гайрат Фархадович,

начальник Научно-исследовательского института
цифровой криминалистики
Правоохранительной академии Республики Узбекистан

Аннотация. Объектом исследования является деятельность трансграничного мошеннического кол-центра, функционировавшего на территории Ферганской области и города Ташкента. В рамках исследования с позиций цифровой криминалистики проанализированы IP-телефония, мессенджеры, компьютерные и мобильные устройства, SIP-шлюзы, Wi-Fi-роутеры, криптокошельки и блокчейн-транзакции. Рассмотрены случаи использования SIP-телефонии и программы Zoiper при совершении преступления. Изучены данные Telegram,

образы цифровых устройств, сведения, содержащиеся на SIP-шлюзах и сетевом оборудовании, криптоактивы и цепочки транзакций. Освещён процесс формирования доказательственной базы с использованием трансграничных доказательств. В статье установлено, что данное киберпреступление было организовано с использованием комплексной цифровой инфраструктуры и международных связей. Сформулирован вывод о том, что раскрытие подобных преступлений требует применения методов цифровой криминалистики и эффективного межведомственного сотрудничества.

Ключевые слова: киберпреступность, мошенничество, SIP-телефония, Zoiper, цифровая криминалистика, криптокошелёк, блокчейн, трансграничные доказательства

SOLVING CRIMES RELATED TO CROSS-BORDER FRAUD IN FERGANA: CRIMINAL-LEGAL, DIGITAL-CRIMINALISTIC, AND CRYPTOANALYTICAL ASPECTS

Musaev Gayrat Farkhadovich,

Head of the Research Institute of Digital Forensics,
Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan

Abstract. The object of the article is the situation of the cross-border fraud communication center operating in the Fergana region and the city of Tashkent. Within the framework of the study, IP telephony, messengers, computer and mobile devices, SIP gateways, Wi-Fi routers, crypto-wallets, and blockchain transactions were analyzed from a digital and forensic perspective. Cases involving the use of SIP telephony and the “Zoiper” program in committing crimes were also analyzed. Telegram data, device images, information about SIP gateways and network equipment, crypto-assets and transaction chains were studied, and the process of forming an evidence base based on cross-border evidence was highlighted. The article analyzes that this cybercrime is organized on the basis of complex digital infrastructure and international relations, and draws conclusions that solving such crimes requires digital forensics and interagency cooperation.

Keywords: cybercrime, fraud, SIP telephony, Zoiper, digital forensics, crypto wallet, blockchain, cross-border evidence

Kirish

Ma'lumki, kiberjinoyatchilikning zamonaviy ko'rinishlari tobora murakkablashib, uyushganlik darajasi yuqori bo'lgan, texnologik rivojlangan hamda transchegaraviy xususiyat kasb etuvchi faoliyat shakliga aylanib bormoqda. Ilgari telefon firibgarligi jabrlanuvchi bilan bevosita aloqa orqali sodir etiladigan oddiy aldash usuli sifatida qaralgan bo'lsa, bugungi kunda u birmuncha murakkab raqamli infratuzilmani o'z ichiga oladi: shaxsiy ma'lumotlar bazalari, VoIP xizmatlari, SIP shlyuzlari, dasturiy telefonlar, messenjerlar, bank kartalari, kriptohamyonlar, vayfay tarmoqlari, masofaviy aloqa kanallari va jinoiy guruh a'zolari o'rtasida funksional rollarni taqsimlash.

Farg'ona viloyatida fosh etilgan uyushgan guruh faoliyati to'g'risidagi ish bunga yaqqol misol bo'la oladi. Ochiq manbalarga ko'ra, Farg'onada yashovchi 40 yoshli erkak boshchiligidagi 34 kishidan iborat jinoiy guruh Farg'ona va Toshkentda aloqa markazi niqobi ostida faoliyat yuritib, binolarni ijaraga olgan (“Spot.uz”, 2026; “Yuz.uz”, 2026; “Kun.uz”, 2026). Guruh a'zolari axborot texnologiyalaridan foydalangan holda dori vositalari va biologik faol qo'shimchalarni sotuvchi Rossiya Federatsiyasining 70 mingdan ortiq mijozlarining ma'lumotlarini noqonuniy ravishda qo'lga kiritgan (“Spot.uz”, 2026; “Yuz.uz”, 2026). Ushbu ma'lumotlar asosida operatorlar “Zoiper” dasturiy telefoni orqali

jabrlanuvchilarga, asosan, keksa fuqarolarga qo'ng'iroq qilib, soliq to'lovi vaji bilan ularni 5 mingdan 20 ming rublgacha bo'lgan pul mablag'lari to'lab berishga ko'ndirishgan ("Spot.uz", 2026; "Kun.uz", 2026).

OAV ma'lumotlariga ko'ra, jabrlanuvchilar guruh a'zolarining bank kartalariga jami 9 599 561 rubl o'tkazgan. Bundan tashqari, ayrim ishtirokchilar tegishli litsenziyasiz taxminan 470 ming AQSH dollari miqdorida kriptoaktivlar bilan operatsiyalarni amalga oshirgan ("Spot.uz", 2026; "Kun.uz", 2026). Sud hukmiga ko'ra, guruh a'zolari O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 168-, 243-, 278⁷- va 278⁸-moddalari bilan aybdor deb topilib, tegishli jazoga tortilgan ("Spot.uz", 2026; "Kun.uz", 2026).

Maqolaning maqsadi ushbu holatni O'zbekiston Respublikasi jinoyat huquqi, raqamli kriminalistika, kriptotahlil va transchegaraviy dalillarni olishda xalqaro hamkorlik nuqtayi nazaridan tahlil qilishdan iborat.

Maqolaning metodologik asosini quyidagilar tashkil etadi:

- 1) Farg'ona viloyatida fosh etilgan firibgarlik aloqa markazi faoliyatiga oid ochiq manbalarni tahlil qilish;
- 2) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 168-, 243-, 278²-, 278⁷- va 278⁸-moddalarini jinoiy-huquqiy tahlil etish;
- 3) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksining xalqaro huquqiy yordam hamda xorijda olingan dalillarning yuridik kuchiga oid normalarini analiz-sintez qilish;
- 4) Raqamli dalillarni to'plash, saqlash va tadqiq etish bo'yicha xalqaro yondashuvlarni o'rganish;
- 5) Ish yuzasidan mavjud amaliy va ekspert-tahliliy materiallarni umumlashtirish.

Asosiy qism

Raqamli kriminalistika nuqtayi nazaridan tadqiqot raqamli izlarning yaxlitligini ta'minlash, mutaxassis harakatlarini hujjatlashtirish, natijalarning takrorlanuvchanligini ta'minlash, tekshirilayotgan tashuvchilarga ta'sirni minimallashtirish hamda dalillarga egalik qilish zanjiri (chain of custody) talablariga rioya etish tamoyillariga asoslanadi. Mazkur yondashuvlar NISTning kompyuter va mobil kriminalistika bo'yicha ko'rsatmalari hamda SWGDENing raqamli dalillar bilan ishlashga oid tavsiyalariga ham mos keladi (Commonwealth of Independent States, 2018; Kent et al., 2006; Scientific Working Group on Digital Evidence, 2018; Gercke, 2011; Internet Crime Complaint Center, n.d).

Jinoiy faoliyat mexanizmining kriminalistik tavsifi. Ko'rib chiqilayotgan jinoyat mexanizmi bir nechta o'zaro bog'liq tarkibiy qismlarni o'z ichiga olgan.

Birinchidan, ijtimoiy muhandislik usullaridan foydalanilgan. Operatorlarning o'zlarini bank yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlari sifatida tanishtirishi jabrlanuvchilarning taqdim etilayotgan ma'lumotlarga bo'lgan ishonchini sezilarli darajada oshirgan.

Ikkinchidan, IP-telefoniya texnologiyalaridan foydalanilgan. "Zoiper" dasturiy telefoni orqali ommaviy qo'ng'iroqlarni tashkil etish, masofaviy aloqa infratuzilmasidan foydalanish hamda qo'ng'iroq qiluvchilarning real joylashuvini aniqlashni murakkablashtirish imkoniyati yaratilgan. Bunday holatlarda SIP shlyuzlari jurnallari, chaqiruvlarni yo'naltirishga oid ma'lumotlar, operatorlarning hisob qaydnomalari, IP-manzillar, vaqt belgilari, dasturiy telefonlarning lokal sozlamalari hamda boshqa tarmoq logi ham daliliy ahamiyat kasb etadi.

Uchinchidan, jinoiy mexanizm messenjerlardan foydalanishni ham qamrab olgan. Telegram ma'lumotlarini olish ichki kommunikatsiyaning raqamli izlarini, ehtimoliy ko'rsatmalarni, kontaktlar ro'yxatini, xizmat yozishmalarini, rollarning taqsimlanishiga oid ma'lumotlarni hamda daliliy ahamiyatga ega bo'lgan boshqa raqamli izlarni aniqlash hamda saqlash imkonini bergan.

To'rtinchidan, jinoiy faoliyatda kompyuterlar, mobil telefonlar, SIP shlyuzlar, vayfay-routerlar hamda kriptoaktivlar bilan bog'liq vositalardan foydalanilgan. Binobarin, tergov jarayoni alohida qurilmaning kompyuter-texnik ekspertizasini emas, balki jinoiy guruhga tegishli butun raqamli muhitni kompleks kriminalistik tahlil qilishni talab etgan.

Beshinchidan, jabrlanuvchilar O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida, xususan, Rossiya Federatsiyasi hududida bo'lgan. Shu sababli tergov jarayonida xorijiy davlatdan tegishli ma'lumotlarni olish zarurati yuzaga kelgan. Jumladan, jabrlanuvchilarning arizalari, pul o'tkazmalari haqidagi hujjatlar, bank ma'lumotlari hamda ish uchun ahamiyatli bo'lgan boshqa protsessual hujjatlarni olish talab etilgan. Bu esa tergov harakatlarini transchegaraviy hamkorlik asosida olib borishni taqozo etgan.

Jinoiy-huquqiy kvalifikatsiya va kriminalistik tahlil. Ochiq manbalarga ko'ra, uyushgan guruh a'zolari O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 168, 243, 278², 278⁷ va 278⁸-moddalari bilan aybli deb topilgan ("Spot.uz", 2026; "Kun.uz", 2026). Mazkur normalar jinoyat tarkibining turli jihatlarini qamrab oladi.

Xususan, JKning 168-moddasida firibgarlik aldash yoki ishonchni suiiste'mol qilish yo'li bilan o'zganing mulkini yoki o'zganing mulkiga bo'lgan huquqni qo'lga kiritish deb tavsiflanadi. Firibgarlik o'zganing mulkini yoki mulkka bo'lgan huquqini aldash yoki ishonchni suiiste'mol qilish yo'li bilan qonunga xilof ravishda va tekin qo'lga kiritishda ifodalanib, buning ta'sirida mulkdor (uning vakili), mulkning boshqa egasi yoki vakolatli organ mulkni yoki unga bo'lgan huquqni boshqa shaxsga beradi, yoki ushbu mulk yoki unga bo'lgan huquq boshqa shaxs tomonidan olib qo'yilishiga imkoniyat beradi. (Plenum of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2023). Ko'rib chiqilayotgan ishda aldash jabrlanuvchiga kompensatsiya to'lanishi va soliqni oldindan to'lash zarurligi to'g'risida yolg'on ma'lumot berishda ifodalangan. Bunday qilmishlarda internet orqali (SIP telefoniya) amalga oshirilgan aloqa firibgarlik mexanizmining asosiy elementi hisoblanadi.

JKning 243-moddasida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish, ya'ni jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish – pul mablag'lari yoki boshqa mol-mulk jinoiy faoliyat natijasida topilgan bo'lsa, ularni o'tkazish, mulkka aylantirish yoxud almashtirish yo'li bilan ularning kelib chiqishiga qonuniy tus berishdan, xuddi shuningdek bunday pul mablag'larining yoki boshqa mol-mulkning asl xususiyatini, manbaini, turgan joyini, tasarruf etish, ko'chirish usulini, pul mablag'lariga yoki boshqa mol-mulkka bo'lgan haqiqiy egalik huquqlarini yoki ularning kimga qarashliligini yashirishdan yoxud sir saqlashdan iborat bo'lgan, jinoiy jazolanadigan ijtimoiy xavfli qilmish uchun javobgarlik nazarda tutiladi va tahlil qilinayotgan holatda legallashtirish bank kartalari, vositachilar, elektron to'lov tizimlari va kriptohamyonlar orqali ko'p bosqichli moliyaviy oqimlarda namoyon bo'ladi (Republic of Uzbekistan, 2004).

Bundan tashqari, JKning 278²-moddasida kompyuter axborotidan qonunga xilof foydalanish, ya'ni kompyuter axborotidan huquqqa zid ravishda foydalanish – bu axborot egasining roziligisiz, zarur vakolatlarga ega bo'lmagan shaxs tomonidan yoki bunday foydalanish shaklidan qat'i nazar, normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan tartibni buzgan holda (boshqa shaxsga tegishli kompyuter qurilmasidagi axborotni saqlash manbasiga bevosita yoki masofadan turib kirish yo'li bilan) axborotni olish yoki undan foydalanish. Bu uchun javobgarlik belgilanganligini alohida ta'kidlab, mazkur ishda ham 70 mingdan ortiq foydalanuvchi ma'lumotlarining noqonuniy qo'lga kiritilishi holatiga guvoh bo'lamiz (Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation, 2022).

JKning 278⁷, 278⁸-moddolari esa telekommunikatsiya tarmog'idan qonunga xilof ravishda (ruxsatsiz) foydalanish va kriptofaktivlar aylanmasi sohasidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq harakatlar uchun javobgarlikni nazarda tutadi (Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation, 2022). Ushbu normalar SIP-telefoniya va IP-infratuzilmasi hamda guruh a'zolari tomonidan taxminan 470 ming AQSH dollari miqdorida kriptofaktivlar bilan litsenziyasiz operatsiyalar amalga oshirilgani bilan bog'liq holatlarda qo'llanilgani bilan izohlanadi ("Spot.uz", 2026; "Kun.uz", 2026).

Jarayonda kriptohamyonlar tahlil qilinib, tranzaksiyalar zanjiri o'rganilgan. Natijada raqamli aktivlar harakati va bog'liq manzillar aniqlanib, jinoiy faoliyat davrlari bilan taqqoslangan hamda olingan natijalar dalillar bazasiga kiritilgan.

Shuni ta'kidlash joizki, kriptotahlil blokcheyn tranzaksiyalarini kuzatish imkonini bersada, u har doim ham shaxsni to'liq identifikatsiya qilish uchun yetarli bo'lmaydi. Shu sababli u mobil qurilmalar, kompyuterlar, messenjerlar, bank operatsiyalari, IP-manzillar va xalqaro hamkorlik materiallari bilan kompleks tahlil qilishni talab etadi.

Jinoiy-huquqiy jihatdan kriptotahlil natijalari kriptofaktivlardan jinoiy daromadlarni legallashtirishda foydalanilgan hollarda JKning 243-moddasi, kriptofaktivlar bilan qonunga xilof yoki litsenziyasiz faoliyat aniqlangan hollarda esa JKning 278⁸-moddasi bilan kvalifikatsiya qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi (Republic of Uzbekistan, 2004; Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation, 2022).

Xalqaro va idoralararo hamkorlikning ahamiyati. Ko'rib chiqilayotgan jinoyat ishi transchegaraviy xususiyatga ega bo'lgan. Ya'ni jabrlanuvchilar Rossiya Federatsiyasida, jinoiy guruh esa O'zbekiston Respublikasi hududida faoliyat yuritgan. Shu sababli tergov jarayonida jabrlanuvchilarning arizalari, pul o'tkazmalari haqidagi hujjatlar va boshqa zarur materiallarni Rossiya Federatsiyasidan olish muhim bo'lgan. Ushbu ma'lumotlar yetkazilgan zarar miqdorini aniqlash, shuningdek operatorlarning harakatlari bilan pul mablag'lari harakati o'rtasidagi bog'liqlikni isbotlash uchun zarur hisoblangan.

O'zbekiston Respublikasi JPKning 592–595-moddalariga muvofiq, chet davlat hududida protsessual harakatlarni amalga oshirish va olingan dalillardan foydalanish xalqaro shartnomalar yoki o'zarolik prinsipi asosida amalga oshiriladi (Republic of Uzbekistan, 1994; Commonwealth of Independent States, 2018). Bu normalarni Rossiya Federatsiyasi fuqarolariga mulkiy zarar yetkazishning aniq epizodlari bilan bog'lash imkonini berdi.

Shu bilan birga, bunday kiberjinoyatlarni fosh etish faqat tergov yoki tezkor-qidiruv tadbirlari bilan cheklanmaydi. U operativ xodimlar, tergovchilar, ekspertlar, tahlilchilar, raqamli kriminalistika mutaxassislari hamda xalqaro hamkorlikni ta'minlovchi xodimlarning muvofiqlashtirilgan faoliyatini talab qiladi.

Mazkur ish jarayonida ham idoralararo hamkorlik natijasida kompyuterlar, mobil telefonlar, "Telegram" akkauntlari, SIP-shlyuzlar, vayfay-routerlar, kriptohamyonlar va blokcheyn tranzaksiyalariga oid ma'lumotlar kompleks tahlil qilinib, jinoyatning yaxlit daliliy modeli shakllantirildi. Bu esa dalillarni mustahkamlash, xalqaro hamkorlikni tashkil etish va aybdor shaxslarni javobgarlikka tortish imkonini berdi.

Kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish uchun ishning amaliy ahamiyati. Ko'rib chiqilayotgan jinoyat ishi huquqni muhofaza qilish faoliyati uchun muhim amaliy ahamiyatga ega. Buni bir nechta sabablarga ko'ra tahlil qilib o'tish mumkin.

Birinchidan, firibgarlik aloqa markazlari oddiy telefon firibgarligi emas, balki aloqa vositalari, tarmoq infratuzilmasi, messenjerlar, ma'lumotlar bazalari, moliyaviy operatsiyalar

va raqamli qurilmalarni o'z ichiga olgan murakkab kiberjinoyatchilik tizimi sifatida baholanishi lozim.

Ikkinchidan, raqamli dalillarni o'z vaqtida qayd etish muhim ahamiyatga ega. Ma'lumotlar o'chirilishi, hisoblar muzlatilishi va tarmoq uskunolari qayta sozlanishi mumkin. Shuning uchun raqamli muhitni o'z vaqtida olib qo'yish, ko'zdan kechirish, kriminalistik nusxalar olish va hujjatlashtirish juda muhimdir.

Uchinchidan, huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining SIP-telefoniya, VoIP-infratuzilma, dasturiy telefonlar, messenjerlar, vayfay-routerlar, SIP-shlyuzlar, mobil qurilmalar va kriptohamyonlarni tahlil qilish bo'yicha kompetensiyalarini rivojlantirish zarur.

To'rtinchidan, kriptoaktiv komponenti texnik blokcheyn tahlili va dalillarni protsessual jihatdan puxta mustahkamlash uyg'unligini talab qiladi. Tranzaksiyalar zanjiri alohida emas, balki qurilmalar, hisoblar, yozishmalar, bank ma'lumotlari, IP-manzillar hamda jarayon ishtirokchilarining ko'rsatmalari bilan o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqilishi lozim.

Beshinchidan, kiberjinoyatlarning transchegaraviy xususiyati oldindan tuzilgan xalqaro hamkorlik mexanizmlarini talab qiladi. Chet el yurisdiksiyasidan jabrlanuvchilarning arizalarini, bank ma'lumotlarini, pul o'tkazmalari to'g'risidagi ma'lumotlarni va boshqa dalillarni olish protsessual talablarga rioya qilingan holda amalga oshirilishi kerak, chunki bunday dalillarning maqbulligi va ularning yuridik kuchi aynan shunga bog'liq.

Xulosa

Farg'ona viloyatida firibgarlik faoliyati bilan shug'ullanib kelgan aloqa markazining fosh etilishi transchegaraviy kiberjinoyatchilikka qarshi samarali kurashishning yorqin namunasi. Ushbu jinoyat ishi shuni ko'rsatdiki, zamonaviy firibgarlik sxemalari ijtimoiy muhandislik, IP-telefoniya, messenjerlar, tarmoq infratuzilmasi, bank o'tkazmalari va kriptoaktivlarni o'z ichiga oladi. Shuning uchun ularni tergov qilish kompleks raqamli-kriminalistik, moliyaviy-tahliliy va xalqaro-huquqiy qo'llab-quvvatlashni talab qiladi.

SIP-telefoniya va "Zoiper"ni o'rganish, 15 ta kompyuterdan "Telegram" tasvirlarini olish, 10 ta kompyuter va 20 dan ortiq telefonlarni ko'zdan kechirish, SIP-shlyuzlar va vayfay routerlardan ma'lumotlarni olish, uch turdagi kriptohamyonlarni ko'zdan kechirish, kriptoaktivlarni protsessual musodara qilish, tranzaksiyalar zanjirini o'rganish, shuningdek, Rossiya Federatsiyasidan transchegaraviy dalillarni olishni tashkil etish dalillar bazasini shakllantirishda muhim rol o'ynagan.

Ushbu misol shuni ko'rsatadiki, kiberjinoyatlarni huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari, tahlilchilar va ekspertlarning birgalikdagi faoliyati, shuningdek, muvofiqlashtirilgan xalqaro hamkorlik orqali fosh etish mumkin. Aynan idoralararo muvofiqlashtirish, raqamli izlarni protsessual jihatdan puxta mustahkamlash, mutaxassislarining texnik malakasi va xorijiy yurisdiksiyadan dalillarni o'z vaqtida olish transchegaraviy kiberjinoyatlar uchun jinoiy javobgarlikning muqarrarligini ta'minlash imkonini beradi.

REFERENCES

Commonwealth of Independent States. (2016, October 28). *Reshenie Soveta glav pravitelstv SNG o Strategii sotrudnichestva gosudarstv – uchastnikov SNG v postroenii i razvitii informatsionnogo*

obshchestva na period do 2025 goda i Plane deystviy po ee realizatsii [Decision of the Council of Heads of Government of the CIS on the Strategy for cooperation among CIS member states in building and developing an information society through 2025 and the action plan for its implementation]. <https://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html.reestr/view/5490>

Commonwealth of Independent States. (2018, September 28). Agreement on cooperation among member states of the Commonwealth of Independent States in combating crimes in the field of information technologies. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-4749412>

Gercke, M. (2011). *Understanding cybercrime: A guide for developing countries* (2nd ed.). International Telecommunication Union. https://www.itu.int/ITU-D/cyb/cybersecurity/docs/ITU_Guide_A5_12072011.pdf

Internet Crime Complaint Center. (n.d.). *Tech/customer support and government impersonation*. Federal Bureau of Investigation. <https://www.ic3.gov/crimeinfo/techsupportgovimpersonation>

Kent, K., Chevalier, S., Grance, T., & Dang, H. (2006). *Guide to integrating forensic techniques into incident response*. National Institute of Standards and Technology. <https://doi.org/10.6028/NIST.SP.800-86>

Kun.uz. (2026, February 12). *V Fergane razoblachena prestupnaya gruppа iz 34 chelovek, deystvovavshaya pod vidom "kol-tsentra"* [A criminal group of 34 people operating under the guise of a call center exposed in Fergana]. <https://kun.uz/ru/news/2026/02/12/v-fergane-razoblachena-prestupnaya-gruppа-iz-34-chelovek-deystvovavshaya-pod-vidom-kol-sentra>

Plenum of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2012, May 25). *On certain issues of international cooperation in civil and criminal proceedings (Resolution No. 6)*. Lex.uz. <https://lex.uz/uz/docs/-2028822>

Plenum of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2023, June 23). *On judicial practice in cases concerning fraud (Resolution No. 17)*. Lex.uz. <https://lex.uz/en/docs/6523582>

Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation. (2022, December 15). *On some issues of judicial practice in criminal cases concerning crimes in the field of computer information, as well as other crimes committed using electronic or information and telecommunication networks, including the Internet (Resolution No. 37)*. ConsultantPlus. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_434573/

Prosecutor General of the Republic of Uzbekistan. (2021, October 19). *On approval of the Regulation on the procedure for suspending the operations of persons included in the list of persons involved in or suspected of participating in terrorist activities or the proliferation of weapons of mass destruction, freezing funds or other property without using them, allowing the use of frozen property without using them, and resuming their operations (Order No. 53-B)*. Lex.uz. <https://lex.uz/uz/docs/-5688107>

Republic of Uzbekistan. (1994, September 22). *Criminal Procedure Code of the Republic of Uzbekistan*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-111460>

Republic of Uzbekistan. (2004, August 26). *On countering the legalization of proceeds from criminal activities, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction (Law No. 660-II)*. Lex.uz. <https://lex.uz/acts/283717>

Scientific Working Group on Digital Evidence. (2018, July 11). *Best practices for digital evidence collection (18-F-002)*. <https://www.swgde.org/18-f-002/>

Spot.uz. (2026, February 12). *V Ferganskoy oblasti vynesli prigovor moshennikam, ukravshim u rossiyan \$124 tysyachi* [Mongering fraudsters in Fergana sentenced for stealing \$124,000 from Russian citizens]. <https://www.spot.uz/ru/2026/02/12/ferghana-scam/>

Yuz.uz. (2026, February 12). *V Ferganskoy oblasti raskryta mezhdunarodnaya moshennicheskaya gruppа: 34 uchastnika osuzhdeny* [An international fraud group uncovered in the Fergana region: 34 participants convicted]. <https://yuz.uz/ru/news/v-ferganskoy-oblasti-raskrta-mejdunarodnaya-moshennicheskaya-gruppа-34-uchastnika-osujden>

**O'ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 3-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 3

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 3

VOLUME 3 / ISSUE 3 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33)

ISSN 2181-8118

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.)